

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONÓMIE A MANAŽMENTU
VEREJNEJ SPRÁVY V BRATISLAVE**

**ÚLOHA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV PRI RIEŠENÍ
NEZAMESTNANOSTI**

Bakalárska práca

2019

Denisa Turčanová

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONÓMIE A MANAŽMENTU
VEREJNEJ SPRÁVY V BRATISLAVE**

**ÚLOHA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV PRI RIEŠENÍ
NEZAMESTNANOSTI**

Bakalárska práca

Študijný program:	Manažment malého a stredného podnikania
Študijný odbor:	Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra malého a stredného podnikania
Školiteľ:	Ing. Nina Baculíková, PhD.

Bratislava 2018

Denisa Turčanová

VYSOKÁ ŠKOLA EKONÓMIE A MANAŽMENTU VEREJNEJ SPRÁVY V BRATISLAVE

ZADANIE BAKALÁRSKEJ PRÁCE

Študent: Denisa Turčanová
Študijný program: Manažment malého a stredného podnikania
Školiteľ: Ing. Nina Baculíková, PhD.
Školiace pracovisko: Katedra malého a stredného podnikania
Názov práce: **Úloha malých a stredných podnikov pri riešení nezamestnanosti**

Anotácia bakalárskej práce:

Teoretické vymedzenie nezamestnanosti - podstaty, foriem a možnosti jej riešenia prostredníctvom aktívnych a pasívnych opatrení politiky zamestnanosti. Analyzovanie vývoja nezamestnanosti v SR, vo vybranom regióne v období 5 - 10 rokov a aplikácia poznatkov na malé a stredné podniky, resp. na podmienky konkrétnych podnikov.

Dátum schválenia zadania práce: 15.3.2018

Jazyk, v ktorom bude práca vypracovaná: slovenský jazyk

Podpis študenta: Dátum: 15.3.2018

prof. h.c. doc. Ing. Monika Hudáková, PhD.
Vedúca Katedry malého a stredného podnikania

Dr.h.c. prof. Ing. Viera Cibáková, CSc.
rektorka VŠEMvs

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem na svoju česť, že bakalársku prácu na tému „Úloha malých a stredných podnikov pri riešení nezamestnanosti“ som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

V Bratislave, dňa 26.04.2018

.....
podpis

Abstrakt

Denisa Turčanová

Úloha malých a stredných podnikov pri riešení nezamestnanosti

Bakalárska práca

Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave

Katedra malého a stredného podnikania

Ing. Nina Baculíková, PhD.

Bratislava, 2019

Počet strán: 47

Kľúčové slová: nezamestnanosť, malý a stredný podnik, nástroje podpory malých a stredných podnikov, SWOT analýza

V práci sa zaoberáme problematikou podpory malých a stredných podnikov a ich úlohe pri riešení nezamestnanosti. Prvá časť je teoretická a skladá sa z prvých dvoch kapitol. V prvej z nich sa venujeme teoretickému vymedzeniu malých a stredných podnikov a ich úlohe v našej ekonomike ako aj vymedzeniu pojmu nezamestnanosti. V druhej kapitole si rozoberieme systém podpory týchto podnikov v SR a preskúmame možnosti ich využitia. V druhej nosnej časti sa venujeme analýze Banskobystrického regiónu. Analyzujeme podnikateľské prostredie v tomto regióne a vytvorením SWOT analýzy prinesieme konkrétne výsledky.

Abstract

Denisa Turčanová

The role of small and medium-sized enterprises in solving unemployment

Bachelor theses

School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava

Department of Small and Medium Entrepreneurship

Ing. Nina Baculíková, PhD.

Bratislava, 2019

Number of pages: 47

Key words: unemployment, small and medium-sized enterprises, support for innovating SMEs, SWOT analysis

In this these we are dealing with a problematic of small and medium-sized enterprises and their role in solving unemployment. The first part is theoretical and consists of the first two chapters. In the first one, we deal with the theoretical definition of small and medium-sized enterprises and their role in our economy as well as the definition of unemployment. In the second chapter we analyze the system of support of these enterprises in the Slovak Republic and examine the possibilities of their use. In the second part we analyze the Banská Bystrica region. We analyze the business environment in this region and we will produce exact results by creating a SWOT analysis.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1. ZÁKLADNÉ POJMY V OBLASTI MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV A V OBLASTI NEZAMESTNANOSTI.....	10
1.1 Podnik, podnikanie, podnikateľ	10
1.2 Rozdelenie podnikov	10
1.3 Vytýčenie malých a stredných podnikov	12
1.4 Úloha malých a stredných podnikov	13
1.5 Nezamestnanosť	18
1.6 Formy nezamestnanosti	19
2. NÁSTROJE PODPORY ROZVOJA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV	21
2.1 Legislatívny rámec podpory MSP	21
2.2 Finančná podpora rozvoja MSP	22
2.3 Nefinančná podpora rozvoja MSP	24
2.3.1 Enterprise Europe Network(Európska sieť podnikov)	24
2.3.2 Národné projekty	25
2.3.3 Štátne programy	28
2.3.4 Medzinárodné projekty	29
2.3.5 Centrum lepšej regulácie	30
2.4 Politika štátnej podpory MSP	30
3. ANALÝZA PODPORY ROZVOJA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV V BANSKOBYSSTRICKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI.....	33
3.1 Súčasný stav podnikateľského prostredia v Banskobystrickom kraji.....	33
3.2 Vybrané nástroje podpory rozvoja malých a stredných podnikov v Banskobystrickom kraji	35
3.2.1 Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov v Poltári	35
3.2.2 Podnikateľský inkubátor a technologické centrum v Banskej Bystrici	37
3.2.3 Regionálny fond štartovacieho kapitálu v Banskej Bystrici	38
3.2.4 Priemyselný park Banská Bystrica - Šalková	39
3.3 SWOT analýza.....	41
3.4 Návrh na zlepšenie podmienok rozvoja podnikania v Banskobystrickom kraji.....	43

ZÁVER	44
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	46

ÚVOD

Malé a stredné podniky sú dôležitou súčasťou každej rozvíjajúcej sa ekonomiky. V súčasnosti tvoria takmer 99,9% všetkých podnikov na Slovensku, čo znamená, že tvoria hlavný základ sociálneho a ekonomického rozvoja našej krajiny. Pomáhajú pri vytváraní pracovných miest, čiže znižujú nezamestnanosť a zároveň aj podporujú rast životnej úrovne obyvateľstva. Keďže vidíme, že význam MSP je obrovský, existuje veľké spektrum možností na ich podporu. Nie všetky podniky tieto možnosti poznajú resp. ich využívajú. V súčasnosti môžu byť malé a stredné podniky podporované prostredníctvom fondov a programov z európskej únie, z rozpočtu štátu alebo môžu využiť istú formu úveru z banky. Rovnako tak je im poskytovaná aj nefinančná pomoc prostredníctvom vzdelávacích a podporných inštitúcií.

Našu bakalársku prácu si rozdelíme do dvoch základných častí. Prvá časť bude teoretická a tvoriť ju budú prvé dve kapitoly. Tieto dve kapitoly predstavujú teoretický základ pre druhú časť našej práce, ktorá bude praktická.

V prvej kapitole si rozoberieme podniky ako také, nahliadneme do ich štruktúry, priblížime si ich delenie a pozrieme sa na ich funkcie a úlohy. Taktiež sa pozrieme na nezamestnanosť, na príčiny jej vzniku a na jej formy.

V druhej kapitole sa venujeme podpore rozvoja malých a stredných podnikov. Nakoľko veľa nie len začínajúcich podnikateľov o týchto nástrojoch podpory nevedia. Podporu si rozoberieme na finančnú a nefinančnú a každej z nich venujeme podkapitolu v ktorej sa danej podpore podrobne budeme venovať.

Tretiu kapitolu považujeme za nosnú časť našej práce. V tejto časti sa venujeme analýze Banskobystrického kraja. Rozoberieme si súčasný stav podnikateľského prostredia v tomto regióne v číslach, pozrieme sa aké nástroje podpory rozvoja malých a stredných podnikov daný región ponúka a na záver sa pokúsime spraviť SWOT analýzu celého regiónu. Od tejto analýzy očakávame konkrétne výsledky, ktoré by mohli regiónu pomôcť.

1. ZÁKLADNÉ POJMY V OBLASTI MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV A V OBLASTI NEZAMESTNANOSTI

1.1 Podnik, podnikanie, podnikateľ

Definíciu pojmov podnik, podnikanie, podnikateľ presne vysvetľuje Obchodný zákonník.

Ako prvý si zadefinujeme pojem podnikanie. Podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku alebo na účel dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa osobitného predpisu.

Podnikateľ je v tomto zákonníku definovaný ako osoba, ktorá:

- je zapísaná v obchodnom registri,
- podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,
- vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu

Posledný pojem je podnik a ten je definovaný ako: súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť.

1.2 Rozdelenie podnikov

Je veľa kritérií na základe ktorých vieme urobiť členenie podnikov. Tými najznámejšími sú:

- podľa predmetu činnosti
 - výsledkom činnosti je tovar
 - výsledkom činnosti je služba
- podľa odvetia

- automobilové
 - chemické a mnohé iné
- podľa vlastníctva
 - štátne
 - družstevné
 - súkromné
- podľa organizačno-právnej formy
- podľa veľkosti

Bližšie sa pozrieme na členenie podľa veľkosti, nakoľko si musíme zadať aké sú to malé a stredné podniky. Veľkosť podniku je pomerne relatívny pojem a kritéria na takéto členenie nie sú vo všetkých literatúrach jednotné. Pestrosť a mnohotvárnosť podnikov nám neumožňuje používať jednotné meradlo, preto sa pri tomto členení pozeráme na viacej faktorov.

Z hľadiska veľkosti teda podniky členíme do troch skupín:

- malé
- stredné
- veľké

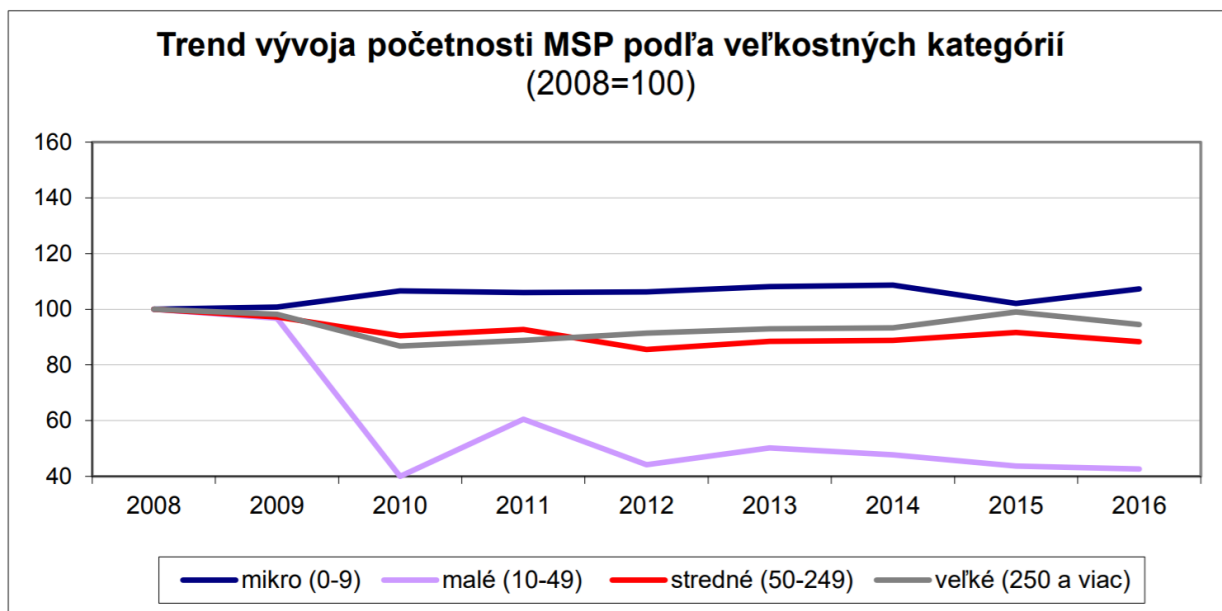
Možnými kritériami merania veľkosti podnikov sú:

- počet zamestnancov
- obrat
- aktíva
- zisk

Veľkosť podniku nezávisí len od kvantitatívnych kritérií, ktoré sme spomenuli vyššie ale aj od kvalitatívnych. Kvalitatívne kritéria sú:

- podiel podniku na trhu
- komplexnosť organizačnej štruktúry podniku
- lokalita v ktorej sa podnik nachádza

Vo všeobecnosti sa ale najčastejšie používa iba jediné kritérium na porovnanie veľkosti podnikov v jednotlivých krajinách prípadne krajoch. Týmto kritériom je počet zamestnancov, ale aj tu sa rozchádzajú názory na početnosť zamestnancov v jednotlivých veľkostných kategóriách.

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

1.3 Vytýčenie malých a stredných podnikov

Na Slovensku kritéria na rozdelenie podnikov podľa veľkosti vychádzajú z klasifikácie, ktorú odporúča európska komisia. Konkrétne sa jedna o odporúčanie Európskej komisie č. 2003/361/EC ktoré nadobudlo platnosť 01.01.2005. Toto nariadenie klasifikuje veľkosť podnikov nasledovne:

Kategória	Počet zamestnancov (hlavné kritérium)	Ročný obrat (vedľajšie kritérium)	Ročná bilančná suma (vedľajšie kritérium)
Mikro podnik	1 až 9	≤ 2 000 000 €	≤ 2 000 000 €
Malý podnik	10 až 49	≤ 10 000 000 €	≤ 10 000 000 €
Stredný podnik	50 až 249	≤ 50 000 000 €	≤ 43 000 000 €

Veľký podnik	≥ 250	> 50 000 000 €	> 43 000 000 €
---------------------	--------------	--------------------------	--------------------------

Podľa zákona č. 231/199 Z.z. je malý a stredný podnik definovaný nasledovne:

„Malý podnikateľ:

Zamestnáva menej ako 50 zamestnancov

Dosahuje ročný obrat najviac 10 mil. EUR, alebo vykazuje v účtovnej závierke

hospodársky výsledok najviac 10 mil. EUR

Je ekonomicky nezávislý.

Stredný podnikateľ:

Zamestnáva menej ako 250 zamestnancov

Dosahuje ročný obrat najviac 50 mil. EUR alebo vykazuje v účtovnej závierke

hospodársky výsledok najviac 43 mil. EUR

Je ekonomicky nezávislý“¹

1.4 Úloha malých a stredných podnikov

Malé a stredné podniky tvoria neodmysliteľnú časť v ekonomicky sa rozvíjajúcich krajinách. Sú považované za stabilizačný faktor, ktorý pomáha riešiť ekonomické, spoločenské a politické problémy. Malé a stredné podniky plnia nasledujúce funkcie:

Spoločenská funkcia

Malé a stredné podniky dávajú každému občanovi možnosť slobodne sa rozhodnúť o tom či sa stane zamestnancom, alebo si založí svoju vlastnú firmu. Dávajú týmto

¹ Zákon č. 231/199 Z.z

možnosť budovať si svoj profesionálny život či realizovať svoje osobné plány. Sú stabilizátorom demokracie tým, že napr. tlmia extrémny, etnické konflikty a pod.

Hospodárska funkcia

Malé a stredné podniky prispievajú k zachovaniu konkurencieschopnosti trhu poskytovaním slobodnej voľby pre účastníkov trhu. Stabilizujú ekonomiku štátu i regiónu, napr. tlmia tendencie k recesii alebo naopak k prehriatiu ekonomiky. Pomáhajú účelne rozdeľovať národnú ekonomickú základňu a ich prítomnosť zabezpečuje konkurenčný dozor.

Dodávateľská funkcia

Malé a stredné podniky sa stali dodávateľmi tovarov a služieb. Nielen pre konečných spotrebiteľov ale aj pre podniky vo významných odvetviach ako napr. automobilový priemysel, strojárstvo, elektrotechnika. Sú schopné veľmi rýchlo prispôbiť sa meniacim sa požiadavkám zákazníkov.

Štrukturálna funkcia

Svojou flexibilitou znižujú regionálne rozdiely v pracovných príležitostiach, dôchodkoch, v zásobovaní, v ponuke služieb a dopravy. Sú súčasťou miestnej kontroly a môžu reagovať na lokálne požiadavky.

Zamestnávateľská funkcia

Pozitívna funkcia týchto podnikov pri udržiavaní existujúcich pracovných miest a pri tvorbe pracovných príležitostí. Tieto podniky dokázali aj absorbovať množstvo pracujúcich prepustených z veľkých štátnych podnikov v období transformácie. Zamestnávajú obyvateľov aj v neatraktívnych regiónoch. Absorbujú nezamestnaných v podobe drobných podnikateľov. Poskytujú tak možnosť prekonať neodôvodnené sociálne rozdiely.

Inovačná a kultúrna funkcia

Inovačná funkcia je veľmi dôležitou oblasťou aktivity malých a stredných podnikov. Inovácia je typická pre tie podniky, ktoré sú v počiatočných fázach životného cyklu napr.

výroba lekárskeho zariadení, telekomunikácie, biotechnológia. Napomáhajú aj rast kultúrneho štandardu obyvateľov tým, že zaškoľujú pracovníkov v nových profesiách, rozvíjajú podnikateľské zručnosti.

V posledných rokoch bol zaznamenaný prudký vzostup rastu malých podnikov.

Dobrý príklad predstavujú tieto krajiny:

Veľká Británia – nárast firiem od roku 1980 do roku 1993 o 800 000. Asi 96% firiem má menej než 20 zamestnancov. Firmy s menej než 100 zamestnancami majú 50% pracovne aktívnych obyvateľov.

Kanada – malé podniky s menej než 100 zamestnancami reprezentujú 99% obchodov.

Európska únia – malé a stredné podniky zahŕňajú 99,9% všetkých podnikov a poskytujú zamestnanie viac ako 67 mil. ľudí čo predstavuje 72% celkovej zamestnanosti.

Vzhľadom na špecifické postavenie malých a stredných podnikov sa kladie dôraz na rozvoj a podporu malých a stredných podnikov. „Je ale nutné zdôrazniť, že musí ísť o podporu konkurencieschopnosti a účinné zapojenie malých a stredných podnikov do kooperačných vzťahov“.

Medzi predpoklady konkurencieschopnosti patri najmä: kvalita a inovácia výrobkov technológií a služieb, inovácie procesného riadenia, partnerstvá s dodávateľmi aj odberateľmi, účinné marketingové aktivity, dokonalý informačný systém, dodržiavanie štandardov kvality, ochrany životného prostredia a kódexu etiky v podnikaní, uplatnenie znalostného manažmentu učiacej sa organizácie.

Malé podniky	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>Marketing - schopnosť rýchlej reakcie s cieľom okamžitého prispôsobenia sa potrebám trhu</p> <p>Manažment - nezaťaženie byrokraciou, flexibilní, tvoriví, dynamickí manažéri so schopnosťou prijímať riziko</p> <p>Vnútoraná komunikácia - neformálne vzťahy, možnosť rýchlej výmeny informácií a reorganizácia s cieľom prispôbiť sa zmenám</p>	<p>Kvalifikovaný personál - vzhľadom na nižšie a obmedzené finančné zdroje často chýbajú potrební špecialisti, pracovníci zastávajú viacero funkcií</p> <p>Vonkajšia komunikácia - často chýba informovanosť o nových trendoch, inováciách, poznatkoch, zámeroch konkurencie</p> <p>Financie - nedostatok vlastných zdrojov a problémy pri získavaní cudzích zdrojov</p>

Zdroj : Majdúchová H., Neumannová A.: Podnik a podnikanie. Bratislava: Sprint, 2007, s. 208

K slabým stránkam malého podniku takisto začleňujeme faktory ako je rast firmy, úspory so zvyšovania výroby a vládne predpisy. Rast malej firmy je často limitovaný, manažéri v malých firmách majú často problémy s komplikovanejšími organizačnými štruktúrami. Úspory so zvyšovania výroby- vzhľadom na malosériovú alebo kusovú výrobu sa komplikuje znižovanie nákladov, čiže aj sa limituje rozvoj malých firiem. Vládne predpisy spôsobujú komplikácie malým podnikom tým, že majú problémy orientovať sa v množstve legislatívnych noriem, ťažko presadzujú svoje záujmy napr. na parlamentnej úrovni.

Veľké podniky	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>Marketing - možnosť riadenia celkovej distribúcie a servisu, silná pozícia na trhu existujúcich výrobkov</p> <p>Manažment - profesionálni manažéri, špecializovaní na určitý druh činnosti, schopní orientovať sa v zložitých organizačných štruktúrach</p> <p>Kvalifikovaný personál - veľké firmy môžu zaplatiť špičkových odborníkov, umožňujú osobný rast pracovníkov</p> <p>Vonkajšia komunikácia - možnosti získavania podrobných informácií aj s finančne náročných zdrojov</p> <p>Financie - rôzne možnosti získavania kapitálu, rozkladanie rizika na portfólio projektov a pod.</p> <p>Úspory zo zvyšovania výroby - majú možnosť využiť efekt úspor z rozsahu vzhľadom na veľkosériový až hromadný charakter výroby</p> <p>Rast - vysoká schopnosť financovať expanziu a rozširovanie výrobnéj základne</p>	<p>Vnútna komunikácia - zložité organizačné štruktúry komplikujú tok informácií, oneskorená reakcia na problémy</p> <p>Zaťaženosť životného prostredia - veľké podniky sú najväčšími znečisťovateľmi životného prostredia</p> <p>Nižšia pružnosť a prispôsobivosť na zmenený dopyt, ktorá je daná charakterom výroby</p> <p>Investičná náročnosť pri zakladaní podniku a zmenách výrobného programu</p>

<p>Vládne predpisy - možnosť nákupu právnických služieb, lobovanie veľkých podnikateľských skupín</p>	
--	--

Zdroj : Majdúchová H., Neumannová A.: Podnik a podnikanie. Bratislava: Sprint, 2007, s.

1.5 Nezamestnanosť

Nezamestnanosť je stav, pri ktorom sa časť pracovných síl nezúčastňuje pracovného procesu. Ako nezamestnaní sú označované práceschopné osoby, ktoré si na trhu práce nemôžu nájsť platené zamestnanie. Nezamestnanosť je následkom nerovnováhy medzi dopytom a ponukou na trhu práce. Tých, ktorí pracovnú silu ponúkajú, tzn. chcú sa zamestnať u tých, ktorí pracovnú silu potrebujú, je viac ako tých, ktorí túto pracovnú silu hľadajú.

Nezamestnanosť prináša pre spoločnosť nasledujúce problémy, ktoré sú:

- ekonomického charakteru
- sociálneho charakteru (stresy, strata kvalifikácie)
- organizačného charakteru (rozsiahla sieť služieb zamestnanosti)
- politického charakteru (ohrozenie sociálneho zmieru)

Nezamestnanosť je skúmaná viacerými vedami, napr. ekonómiou, psychológiou alebo sociálnou politikou. Z ekonomického pohľadu má nezamestnanosť dva rozmery:

- mikroekonomický rozmer nezamestnanosti: nezamestnanosť negatívne vplýva na jednotlivca, predstavuje pre neho stratu práce, redukciiu jeho príjmov a zníženie doterajšieho štandardu pre neho ale i celú jeho rodinu. Nezamestnaní majú sociálne i materiálne problémy.

- makroekonomický rozmer nezamestnanosti: sa spája s podstatou fungovania ekonomiky ako jedného celku s riešením otázky využívania všetkých zdrojov s cieľom uspokojovať potreby obyvateľstva a produkovať statky

Z hľadiska ekonomiky nezamestnanosť znamená stratu produkcie, príjmov a plytvanie finančnými zdrojmi štátu. Nezamestnanosť zvyšuje deficit štátneho rozpočtu. Straty v daňovej oblasti a v oblasti sociálneho poistenia znižujú príjmovú stránku rozpočtu, zatiaľ čo podpory v nezamestnanosti a sociálne dávky zatťažujú výdavkovú časť. S nezamestnanosťou súvisí aj rast sociálnych problémov. Ekonomická podstata nezamestnanosti spočíva v tom, že jednotliviec alebo skupina ľudí, ktorí disponujú určitými duševnými a fyzickými schopnosťami vykonávať určité druhy prác, tieto práce nevykonávajú a nevyužívajú svoje schopnosti pracovať.

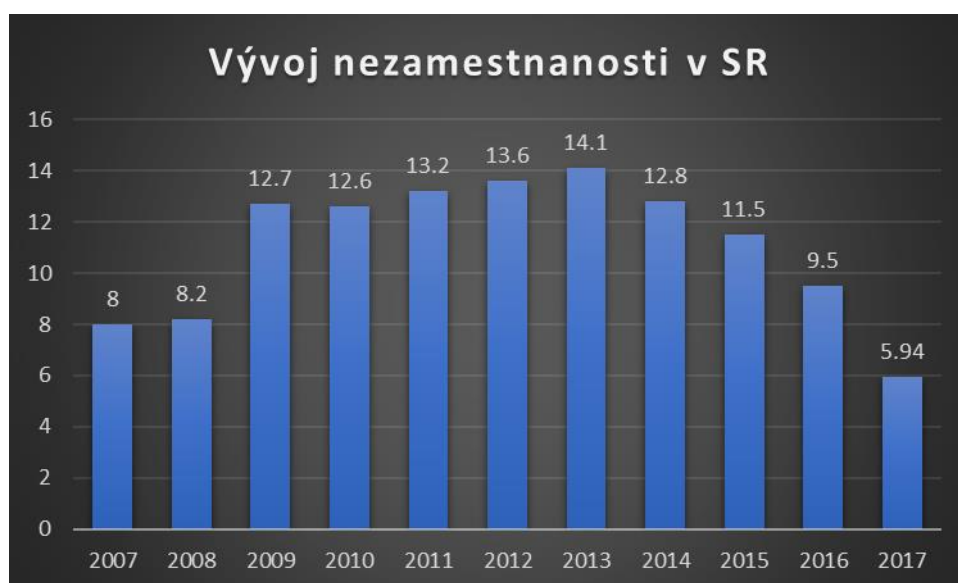
1.6 Formy nezamestnanosti

Nezamestnanosť sa v trhovej ekonomike môže vyskytovať vo viacerých formách:

- Frikčná nezamestnanosť: vzniká pôsobením životného cyklu obyvateľstva (je spojená s pohybom ľudí z jedného regiónu do iného, s hľadaním prvého zamestnania absolventmi škôl, s hľadaním lepšie vyhovujúceho pracovného uplatnenia). Táto forma nezamestnanosti má väčšinou len krátkodobý charakter, nemá výrazné negatívne dôsledky a viac menej je pre ekonomiku prospešná.
- Štrukturálna nezamestnanosť: je spôsobená nesúlalom kvalifikačnej štruktúry práce na trhu ponuky a dopytu. Napr. na trhu práce môže byť prebytok stavebárov, ale zároveň nedostatok zdravotných sestier, príčinou tohto javu je zmena štruktúry ekonomiky ako celku alebo len v určitých regiónoch, kde ekonomika prechádza závažnými štrukturálnymi zmenami, kde dochádza k útlmu napr. v sklárskom alebo v hutníckom priemysle. Ďalšou príčinou môže byť technický pokrok, kde živá pracovná sila je nahradená strojmi. Štrukturálna nezamestnanosť je v regiónoch odlišná a má tendenciu v ekonomike pretrvávajúť dlhú dobu, lebo je

zložité obsadiť voľné pracovné miesta s kvalifikačnými predpokladmi uchádzačov o zamestnanie. Z hľadiska dopadu na ekonomiku a sociálnu sféru je táto forma nezamestnanosti považovaná za najzávažnejšiu.

- **Cyklická nezamestnanosť:** za príčinu jej vzniku je považovaný cyklický pohyb ekonomiky. V recesii sa zvyšuje, zatiaľ čo v expanzii klesá. Dĺžka jej trvania je premenlivá. Postihuje ekonomiku plošne cez všetky sektory národného hospodárstva.
- **Sezónna nezamestnanosť:** prejavuje sa pravidelnými výkyvmi počas celého roku. Vyskytuje sa v odvetviach, ktoré sú ovplyvňované ročným obdobím (stavebníctvo, turizmus, poľnohospodárstvo)

Zdroj: ŠÚ SR

2. NÁSTROJE PODPORY ROZVOJA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

V tejto kapitole si rozoberiem existujúci systém podpory rozvoja MSP, ktorý je na Slovensku pomerne zložitý, bližšie sa pozrieme na jednotlivé inštitúcie, ktoré podporujú MSP a na vzťahy medzi nimi. Podporu MSP vieme rozdeliť na dve hlavné kategórie:

- 1) **finančná podpora** ,
- 2) **nefinančná podpora**.

2.1 Legislatívny rámec podpory MSP

Legislatívny rámec podpory podnikania MSP na Slovensku tvorí iniciatíva Small Business Act, SME Envoy a Zákon o podpore malého a stredného podnikania č. 290/2016 Z. z..

Small Business Act – podpora malých a stredných podnikov iniciovaná Európskou úniou. S cieľom zabezpečiť rast a konkurencieschopnosť MSP na globálnom trhu Small Business Act (SBA) predstavuje komplexný rámec opatrení pre tieto podniky. SBA je tvorená desiatimi princípmi, ktoré sa odrážajú v konkrétnych legislatívnych a politických opatreniach.

1. Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie.
2. Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu.
3. Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“.
4. Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP.
5. Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP.
6. Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií.

7. Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh.
8. Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií.
9. Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti.
10. Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov.

SME Envoy – je sieť vyslancov pre MSP založená v rámci iniciatívy Small Business Act. Tá združuje vyslancov pre MSP jednotlivých členských štátov EÚ, vyslanca pre MSP Európskej komisie a zástupcov MSP, ktorí tvoria poradnú skupinu pre Zákon o malých a stredných podnikoch. Táto sieť zastupuje záujmy MSP a ich dohody v rámci členských štátoch.

Zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania hovorí o spôsobe akým Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (MH SR) poskytuje podporu malým a stredným podnikom, respektíve upravuje formy tejto podpory. MH SR môže poskytovať podporu dvoma spôsobmi a to priamym a nepriamym. Nepriama pomoc môže byť poskytnutá aj podnikateľovi teda fyzickej osobe.

Na hodnotenie vplyvov regulácie na MSP, ktoré boli zavedené v rámci uplatňovania SMA, sa na Slovensku zaviedol tzv. **Test MSP** ako súčasť procesu hodnotenia dopadov regulácií (RIA). RIA je proces, ktorý zahŕňa posudzovanie legislatívnych materiálov, ktoré sú predkladané na rokovaní vlády Slovenskej Republiky.

2.2 Finančná podpora rozvoja MSP

Ako sme vyššie spomínali štátna podpora z prostriedkov Európskej únie môže byť poskytnutá priamo alebo nepriamo. V odbornej literatúre viacerí autori rozdeľujú tieto formy podpory podľa nasledujúcej tabuľky:

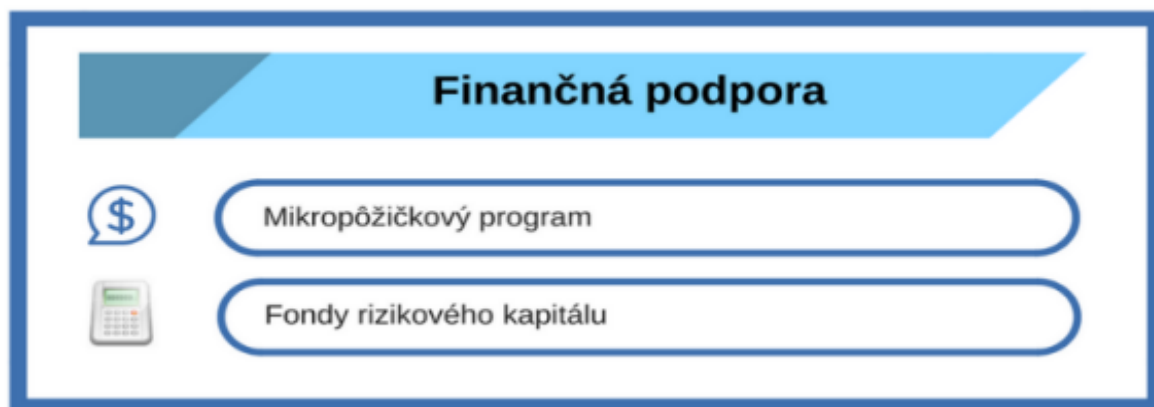
Formy štátnej pomoci

<i>Priame formy štátnej pomoci</i>	<i>Nepriame formy štátnej pomoci</i>
Dotácie	prevzatie štátnej záruky, prípadne bankovej

	záruky
granty, príspevky	poskytnutie úľavy na dani alebo paneloch, pokute, úroku alebo na iných sankciách
úhrady úrokov a časti úrokov z poskytnutého úveru	predaj nehnuteľného majetku štátu alebo obce za cenu nižšiu, ako je trhovú cenu
úhrady časti úveru	poskytovanie poradenských služieb bezplatne alebo za čiastočnú úhradu
návratné finančné výpomoci	odklad platenia dane alebo povolenie zaplatať dane v splátkach, pričom nepotrebný veľký objem finančných prostriedkov

Zdroj: Spracovanie na základe podkladov Chodasová - Bujnová, 2008; Šúbertová et al., 2011; Veber - Srpová, 2005

Všetky spomenuté formy pokladáme za finančnú podporu. Táto podpora je zabezpečená na ťarchu územných celkov a samospráv, účelových fondov spolu so zahraničnými zdrojmi a hlavne na ťarchu štátneho rozpočtu. Priama forma sa od nepriamej líši tým, že zvyšuje príjmy MSP zatiaľ čo nepriama znižuje výdavky MSP.

Zdroj: https://www.npc.sk/media/uploads/files/Sprievodca_iniciat%C3%ADvami_2018.pdf str.8

Finančné zabezpečenie teda predstavuje jednu z najvýznamnejších úloh pre každý podnikateľský subjekt. Finančná pomoc od štátu pre tieto subjekty je zabezpečená formou dotácie zo štátneho rozpočtu či už sa jedná o investičné alebo neinvestičné dotácie a formou grantov a príspevkov z Európskej Únie pomocou ktorých sa vyrovnáva rozdiel medzi cenami pre exportérov na domácom a zahraničnom trhu.

Ďalší spôsob ktorý môže subjekt využiť ako finančnú podporu je rizikový kapitál alebo fondy rizikového kapitálu. V dnešnej dobe je to jeden z najpopulárnejších spôsobov a disponujú nim viaceré spoločnosti. V zahraničí sa tento spôsob finančnej podpory využíva omnoho dlhšie ako u nás. Na Slovensku bol prvý kapitálový fond založený v roku 1991. Občas ťažko prístupné bankové úvery nútia malých a stredných podnikateľov žiadať o pomoc tzv. obchodných anjelov. Obchodní anjeli sú zvyčajne súkromné osoby s dlhodobými a bohatými skúsenosťami v oblasti podnikania. Títo ľudia zainvestujú svoj vlastný kapitál do pre nich zaujímavých a rýchlo rozvíjajúcich sa spoločností (startup princíp).

2.3 Nefinančná podpora rozvoja MSP

Rovnako dôležitou je aj druhá forma podpory a to nefinančná. Európska únia iniciatívne podporuje malé a stredné podniky vo svojich členských štátoch a to poskytovaním bezplatnej pomoci cez množstvo celoeurópskych agentúr a sietí. Jednou z najznámejších je Enterprise Europe Network(Európska sieť podnikov) .

2.3.1 Enterprise Europe Network(Európska sieť podnikov)

Enterprise Europe Network je medzinárodná sieť, ktorá bola založená v roku 2008 eurokomisárom Günterom Verheugen. Slúži na podporu podnikania a je jedným z kľúčových nástrojov na tvorbu nových pracovných miest. Táto sieť existuje vo viac ako 50 krajinách a spája viac ako 600 organizácií podpory podnikania. Bola vytvorená ako kontaktné miesto na riešenie potrieb a problémov podnikateľov naprieč celým spektrom Európy. Podnikatelia tu môžu žiadať o pomoc v rozličných oblastiach ako napríklad v oblasti cezhraničného podnikania alebo v oblasti inovácie a nových technológií. Keďže

veľa malých a stredných podnikov využíva aj cezhraničné podnikanie, je dôležité aby chápali právne predpisy v rámci celej EÚ a nie len vo svojej domovskej krajine. Aj o toto sa stará EEN prostredníctvom obchodných veľtrhov, organizovaním seminárov, prednášok, odborných seminárov atď.). Taktiež každoročne vydávajú rôzne publikácie (informačné bulletiny, internetové stránky, príručky) v miestnych jazykoch. Môžeme povedať, že je to vlastne informačný kanál medzi Európskou komisiou a podnikateľmi. V Slovenskej Republike má sídlo EEN v Bratislave, cez ktoré majú podnikatelia prístup k sieti.

V rámci našej krajiny je nefinančná podpora zabezpečovaná cez:

- a) Národné projekty
- b) Štátne programy
- c) Medzinárodné projekty
- d) Centrum lepšej regulácie

2.3.2 Národné projekty

Zdroj: https://www.npc.sk/media/uploads/files/Sprivodca_iniciat%C3%ADvami_2018.pdf str.8

- Národný projekt Monitoring podnikateľského prostredia
 - Cieľom projektu je systematické monitorovanie podnikateľského prostredia v SR a ďalších krajinách EÚ prostredníctvom prieskumov a analýz v rámci iniciatívy Small Business Act for Europe.
- Národný projekt Internacionalizácia MSP
 - Obsahom projektu je posilniť kapacity MSP vo fáze rozvoja, vrátane poskytnutia bezplatných kooperačných, prezentačných a poradenských služieb MSP s cieľom zvýšiť mieru ich zapojenia v rámci medzinárodnej spolupráce. Táto spolupráca by mala posilniť ich postavenie v národnom hospodárstve a zvýšiť ich konkurenciu schopnosť, čo vytvára dobré základy na ich prienik na zahraničné trhy.
- Národný projekt NPC II – Bratislava kraj a Národný projekt NPC v regiónoch
 - Hlavným cieľom týchto projektov je etablovanie inštitúcie poskytujúcej komplexnú, systematickú podporu a odborné poradenstvo pre malých a stredných podnikateľov s pôsobnosťou na území ôsmich samosprávnych krajov (Trnavský kraj, Trenčiansky kraj, Nitriansky kraj, Žilinský kraj, Banskobystrický kraj, Prešovský kraj, Košický kraj a Bratislavský kraj). O Bratislavský kraj sa samostatne stará prvý menovaný projekt, nakoľko v Bratislave je malých a stredných podnikov najviac a preto si vyžadujú zvýšenú pozornosť. O zvyšných 7 okresov sa stará druhý menovaný projekt.

Projekty Národný projekt NPC II – Bratislava kraj a Národný projekt NPC v regiónoch ponúkajú tieto základné programy:

▪ **AKCELERAČNÝ**

Ciele:

- zaoberá sa rozvojom základných podnikateľských zručností
- motivuje ľudí vstúpiť do podnikania
- podnikateľov k novým podnikateľským víziám a nápadom

- **INKUBAČNÝ**

Ciele:

- zvýšenie konkurencieschopnosti začínajúcich podnikateľov na trhu
- pomoc začínajúcim podnikateľom a ucelenie podpory pre nich
- zvýšiť mieru prežitia podnikov po prvých 3 rokoch

- **STÁŽOVÝ**

Ciele:

- podpora záujemcov MSP a začínajúcich podnikateľov formou aktivít. Tie aktivity pomáhajú záujemcom a začínajúcim podnikateľom ľahšie nadobudnúť ucelené poznatky o podnikaní na jednotnom trhu Európskej únie, ako aj na trhoch tretích krajín a zvyšuje to ich konkurencieschopnosti.

- **RASTOVÝ**

Ciele:

- zvyšovanie konkurencieschopnosti slovenských MSP
- podpora nových produktov a služieb či už na slovenskom trhu alebo zahraničných trhoch
- zvýšenie exportného, výrobného a technického potenciálu

- **ODDELENIE FRONT OFFICE**

-miesto prvého kontaktu v rámci projektu Národné podnikateľské centrum v Bratislave i v regiónoch. Klientovi sú tu poskytnuté kompletné informácie o finančnej i nefinančnej pomoci z portfólia služieb Slovak Business Agency a jej pridružených partnerov.

- **CREATIVE POINT**

-patrí pod oddelenie front office a slúži ako kreatívna dielňa pre záujemcov o podnikanie ale aj pre podnikateľov. Creative point

disponuje technologickým vybavením a pracovními s vysokou technickou odbornosťou, ktorý záujemcom pomôžu pri tvorbe prototypov. Cieľom tohto je podporiť inovatívne nápady podnikateľov a umožniť im výrobu jedinečných produktov, čím sa zvyšuje ich konkurencieschopnosť.

2.3.3 Štátne programy

- **Startup Sharks**

-podpora začínajúcim podnikateľom a nepodnikateľom v záštite štátneho programu na podporu startupov. Aktivita tohto programu sa rozdeľuje do troch komponentov:

- V rámci 1. komponentu program zabezpečuje záujemcom možnosť účasti na domácom alebo zahraničnom podujatí zameranom na podnikanie, s tým že účastníkom zaplatí všetky náklady spojené s týmto podujatím.
- 2. komponent poskytuje odborné poradenstvo respektíve monitoring, kde záujemcovia s inovatívnym nápadom môžu požiadať o experta z rôznych oblastí podnikania.
- Aktivitou 3. komponentu je zabezpečovanie záujemcom účasť na zahraničných stážach a vo svetových startupových inkubátoroch.

- **Podpora úspešnej podnikateľskej praxe**

- Slovak Business Agency(SBA) v rámci Podpory úspešnej podnikateľskej praxe podporuje záujemcov o podnikanie s cieľom podporiť ich podnikateľské nápady. Snaží sa taktiež ukázať, že podnikanie môže byť pre nich atraktívnou príležitosťou.

- **Podpora rodinného podnikania**

- SBA spolu s Ministerstvom hospodárstva SR v roku 2018 vypracovala dokument s názvom „*Schéma na podporu rodinného podnikania 2017 – 2020 (schéma pomoci de minimis)*“, ktorý definuje opatrenia, ktorých cieľom je zlepšenie rozvoja rodinného podnikania na Slovensku.

- Program na podporu internetovej ekonomiky
 - Program na podporu elektronických služieb a e-commerce riešení

2.3.4 Medzinárodné projekty

-v tejto kategórii sa ich nachádza veľké množstvo, my vyberieme tri z nášho pohľadu najzaujímavejšie

- Projekt CrossEUWBA
 - Je to dvojročný projekt spolufinancovaný Európskou Úniou, ktorého hlavným cieľom je uľahčenie financovania podnikania žien-podnikateľiek za pomoci ženských podnikateľských anjelov. Ako ukazujú štatistiky ženy sa v oblasti podnikania presadzujú ťažšie. Tento projekt sa snaží identifikovať prekážky, ktorým musia ženy v tejto oblasti čeliť, odstrániť ich a čo najefektívnejšie ich podporiť.
- Projekt AROUND-ME
 - SBA ako sprostredkovateľská organizácia sa zapojila do cezhraničného výmenného programu Erasmus pre mladých podnikateľov. Mladý, nádejný podnikateľ odíde do niektorej zo zúčastnených krajín v rámci tohto projektu a má možnosť učiť sa od skúsenejších resp. úspešnejších podnikateľov.
- Projekt SHAR – EEN (Opportunities for European entrepreneurs in the sharing economy)

- Cieľom projektu je vybrať a prepojiť európske iniciatívy či už na regionálnej, vnútroštátnej i európskej úrovni a schopnosť profitovať zo spoločného hospodárstva na základe posúdenia ich potrieb a potenciálnych rizík.

2.3.5 Centrum lepšej regulácie

Centrum lepšej regulácie slúži na znižovanie neprimeranej regulačnej záťaže malých a stredných podnikov a zlepšuje podnikateľské prostredie v SR.

Hlavné úlohy:

- realizácia testu vplyvov právnych predpisov a materiálov nelegislatívnej povahy na MSP
- tvorba opatrení a návrhov s cieľom zníženia regulačnej záťaže malých a stredných podnikov
- presadzovanie zásady „*najskôr myslieť v malom*“ – zjednodušenie existujúcich právnych predpisov pre malé a stredné podniky
- analýza presahu slovenskej právnej úpravy nad požiadavkami európskej únie
- hodnotenie harmonizácie právneho poriadku SR právnym predpisom EÚ nad regulačný rámec stanovený právnymi predpismi EÚ pri transpozícii európskych právnych predpisov týkajúcich sa podnikateľského prostredia do právneho poriadku SR

2.4 Politika štátnej podpory MSP

Každý štát EÚ ma svoj vlastný systém podpory malých a stredných podnikov, ktorý je niečím odlišný od tých ostatných. V každej krajine teda existujú národne inštitúcie, ktoré sú zodpovedné za podporu MSP a poskytovanie finančných prostriedkov na ich rozvoj. Súčasný systém podpory u nás sa stále mení, čo spôsobuje jeho pomerne veľkú neprehľadnosť. Vyskytuje sa v ňom množstvo aktérov, ktorí sa venujú problematike

podpory MSP a tiež je charakteristický zložitými väzbami. Základný kameň v našom systéme tvoria ústredné orgány štátnej správy. V najväčšom podiele Ministerstvo hospodárstva SR, ktoré sa venujú tvorbe politiky a získavaniu zdrojov. Ďalej sú to špecializované agentúry, bankové inštitúcie a fondy, ktoré slúžia najmä na realizáciu politiky vytvorenej orgánmi štátnej správy. Vymenujeme si jednotlivé inštitúcie, ktoré spadajú pod vyššie spomenuté kategórie.

- Ústredné orgány štátnej správy
 - Ministerstvo hospodárstva SR
 - Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
 - Ministerstvo financií SR
 - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny
 - Ministerstvo pôdohospodárstva SR
 - Ministerstvo životného prostredia SR
- Agentúry, bankové inštitúcie a fondy
 - Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
 - Slovenská záručná a rozvojová banka, š.p.ú.
 - Eximbanka SR
 - Slovensko-americký podnikateľský fond
- Poradné orgány na podporu MSP
 - Rada vlády pre malé a stredné podnikanie

V nasledujúcej tabuľke je uvedený systém inštitucionálnej podpory pre MSP na Slovensku. U nás má tento systém vertikálnu aj horizontálnu dimenziu ako môžeme vidieť aj v tabuľke.

Forma podpory				
Úroveň	Legislatíva	Podnikateľské služby	Finančná podpora	Úverové záruky
Národná	NR SR, vláda SR, Združenie miest a obcí Slovenska a Združenie podnikateľov Slovenska	NARMSP, Slovenská obchodná a priemyselná komora	NARMSP, fondy	SZRB
Regionálna	regionálne štátne orgány a samosprávy	regionálne rozvojové agentúry a RPIC,BIC	regionálne banky a fondy	záručné schémy
Miestna	mestá a obce	poradenské rozvojové agentúry	miestne banky a miestne fondy	záručné schémy

Zdroj: CHODASOVÁ, A., BUJNOVÁ, D. 2008. Podnikanie v malých a stredných podnikoch. 2

3. ANALÝZA PODPORY ROZVOJA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV V BANSKOBYSSTRICKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Zatiaľ čo prvé dve kapitoly našej bakalárskej práce boli viacej teoretické, v tejto časti sa pokúsime zanalyzovať vybraný samosprávny kraj v SR. Konkrétne Banskobystrický samosprávny kraj, kde sa bližšie pozrieme na podnikateľské prostredie a rozoberieme si vybrané nástroje na podporu podnikania v rámci tohto regiónu. V celej tejto sa kapitole sa budeme venovať výlučne Banskobystrickému kraju, na koľko v každom kraji je situácia ohľadne MSP a ich podpory odlišná.

Podnikateľské prostredie a jeho kvalitu v rámci SR dlhodobo tvoria vplyvy na dvoch hlavných úrovniach:

- 1) Legislatívny rámec podľa ktorého sú definované všeobecné pravidlá ako výška daňového zaťaženia, podmienky pre začínajúcich podnikateľov, účtovné predpisy, miera regulácie trhu práce a iné. Tieto pravidla sú rovnaké pre celé územie Slovenskej Republiky a nie sú nijako diferencované v rámci regiónov
- 2) Druhá úroveň sú špeciálne sociálne ekonomické podmienky v regiónoch ako napríklad: dostupnosť pracovnej sily, rozvinutosť dopravnej infraštruktúry a zloženie miestneho priemyslu.

3.1 Súčasný stav podnikateľského prostredia v Banskobystrickom kraji

Banskobystrický kraj je v porovnaní s ostatnými menej rozvinutý a pomalšie rastúcim regiónom s vysokou mierou nezamestnanosti. Keď sa pozrieme na hrubú pridanú hodnotu(HPH) v roku 2017 dosiahol najslabšie výsledky z pomedzi všetkých krajov, keď sa na celkových číslach v rámci SR podieľal iba 8,82%. V najväčšej miere sa na tvorbe regionálnej HPH podieľal segment priemyslu(26%), segment obchodu, ubytovania a dopravy (19,1%) a taktiež lesníctvo a poľnohospodárstvo(8,3%).

Pomerne veľmi členitý terén tvorí prekážku na vybudovanie dostatočnej dopravnej infraštruktúry v regióne, čo sa prejavilo ako kľúčový faktor pri rozložení priemyselnej výroby. Zároveň táto menej rozvinutá infraštruktúra prehľbuje problém nízkej mobility pracovnej sily, čoho výsledkom sú veľké sociálno- ekonomické disparity vo vnútri regiónu.

Hrubá pridaná hodnota vytvorená v BB kraji 2012-2017(v mil. eur)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Regionálna hrubá pridaná hodnota	6 294,802	6 526,958	6 578,845	6 943,078	7 120,686	7 486,297

Zdroj: <http://statdat.statistics.sk>

Banskobystrický región patrí medzi kraje s najvyššou evidovanou mierou nezamestnanosti, ktorú spôsobujú najmä okresy na juhovýchode kraja.

Miera evidovanej nezamestnanosti v BB kraji 2012- 2018(v %)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Miera evidovanej nezamestnanosti	20,81	18,26	17,22	14,94	12,80	8,67	7,03

Zdroj: <http://statdat.statistics.sk>

Priemerná hrubá mesačná mzda v BB kraji dosiahla v roku 2016 približnú úroveň priemernej hrubej mzdy v SR. V sledovanom období (2012-2017) môžeme konštatovať, že BB kraj v tomto ukazovateli patrí medzi kraje s rýchlejšim rastom.

Priemerná hrubá nominálna mzda v BB kraji 2012-2017 (v eurách)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Priemerná hrubá mzda	20,81	18,26	17,22	14,94	12,80	8,67	7,03

Zdroj: <http://statdat.statistics.sk>

Ako sme už na začiatku spomínali BB kraj v porovnaní s celoslovenským priemerom patrí medzi tie s nižšou mierou podnikateľskej aktivity. V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť, že zatiaľ čo podiel podnikajúcich fyzických osôb na populácii v produktívnom veku v súvislosti s celoslovenským trendom klesol, koncentrácia podnikov na tisíc obyvateľov zaznamenala v sledovanom období významný nárast. S ďalším ekonomickým rozvojom kraja je možné predpokladať ďalší nárast podnikateľskej činnosti. V tabuľke tiež môžeme vidieť ako nízky podiel podnikov so zahraničným vlastníkom reflektuje momentálne najnižšiu atraktivitu BB kraja z pohľadu priamych zahraničných investícií.

Organizačná štatistika podnikov a podnikajúcich fyzických osôb v BB kraji 2012-2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Podiel podnikajúcich fyzických osôb na obyvateľstve v produktívnom veku (%)	8,86	8,92	8,68	8,02	8,21	8,32
Počet podnikov na tisíc obyvateľov	21	24	26	26	29	31
Podiel podnikov so zahraničným vlastníkom na celkovom počte podnikov (%)	8,73	8,93	8,65	6,61	7,07	7,34

Zdroj: <http://statdat.statistics.sk>

3.2 Vybrané nástroje podpory rozvoja malých a stredných podnikov v Banskobystrickom kraji

Ako bolo spomenuté v prvých dvoch kapitolách súčasný systém podpory malých a stredných podnikov na Slovensku je pomerne komplikovaný a charakterizovaný zložitými väzbami. V nasledujúcich podkapitolách sa pozrieme na tie najvýznamnejšie v BB kraji, ktoré môžeme poznať z televízie, novín či internetu.

3.2.1 Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov v Poltári

Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov v Poltári (CPK Poltár) poskytuje komplexné a profesionálne služby v oblasti podnikania od roku 2002. Je to poradensko –

vzdelávacia inštitúcia zriadená z iniciatívy Národnej agentúry pre podporu malého a stredného podnikania (súčasná Slovak Business Agency (SBA)). Toto centrum patrí do siete poradenských centier pre podnikateľov spolupracujúcich s SBA.

Na ich internetovej stránke (<http://www.cpkpoltar.sk>) sú rozpísané oblasti podpory, v ktorých poskytujú služby a pre koho sú tieto služby určené. Ide o nasledovné:

Služby sú určené pre:

- začínajúcich a existujúcich podnikateľov
- mestá a obce
- neziskové organizácie

Oblasti podpory:

- vedenie účtovníctva
- podnikateľské poradenstvo
- zakladanie s.r.o.
- zakladanie neziskových organizácií
- vypracovanie projektov
- vypracovanie podnikateľských a marketingových plánov
- organizovanie kurzov, seminárov a konferencií

Centrum prvého kontaktu pre podnikateľov v Poltári

Zdroj: <http://www.cpkpoltar.sk>

3.2.2 Podnikateľský inkubátor a technologické centrum v Banskej Bystrici

Jeho úlohou je pomôcť existujúcim malým a stredným podnikateľom ako aj začínajúcim firmám v ich ďalšom rozvoji a expanzii. V regióne zároveň vytvorí vhodnejšie podmienky na podnikanie a poskytuje vzdelávacie a poradenské služby.

Tento inkubátor spolu s technologickým centrom (BIaTC) vznikol 10. Septembra 2012 spoločnou aktivitou mesta Banská Bystrica spolu s Podnikateľským a inovačným centrom(BIC). BIaTC sa nachádza na najväčšom banskobystrickom sídlisku Rudlová – Sásová. Budova, v ktorej sídli bol rozostavaný objekt, ktorý poskytlo mesto a spoločnosť BIC z grantov zhruba vo výške pol milióna eur z viacerých fondov EÚ financovala stavebné práce a vybavenie BIaTC.

„Budova s rozlohou asi tisíc štvorcových metrov stačí pre maximálne 15 firiem. Dominujú kancelárske priestory, približne 150 štvorcových metrov vyhradili pre výrobné a 50 pre skladové priestory. V rámci inkubátorovej lehoty 3 rokov sa začínajúci podnikatelia budú pripravovať na vstup do komerčného prostredia. Pri ich výbere kladú dôraz na inovatívny potenciál podnikateľov. Medzi záujemcami môžu byť aj subjekty z iných častí Slovenska, ktoré chcú začať pôsobiť v regióne Banskej Bystrice. Už existujúce firmy majú k dispozícii technologické centrum, zameriavajúce sa na rozvoj a transfer špičkových technológií v Banskobystrickom kraji.“²

BIaTC taktiež môže slúžiť pre podnikateľov ako virtuálne registračné sídlo. Táto služba je určená pre tých, ktorí si nemôžu dovoliť vlastné kancelárske priestory. Týmto spôsobom vedia podnikateľské subjekty ušetriť na prevádzkových nákladoch a následne vedia tieto peniaze využiť pri rozvoji svojho podnikania. V rámci služieb virtuálneho sídla, ktoré inkubátor poskytuje svojim zákazníkom je zahrnutý prenájom sídla, preberanie a úschova písomností a informovanie o došlej pošte formou e-mailu spoplatnené vo výške 15,00 € za mesiac.

² <https://ekonomika.sme.sk/c/657824/v-banskej-bystrici-otvorili-podnikatelsky-inkubator-a-technologicke-centrum.html> (dostupné dňa 10.04.2019)

Podnikateľský inkubátor a technologické centrum Banská Bystrica

Zdroj: <https://bbonline.sk/den-otvorených-dverí-v-podnikateľskom-inkubátore/>

3.2.3 Regionálny fond štartovacieho kapitálu v Banskej Bystrici

O finančnú podporu(investíciu) z Regionálneho fondu štartovacieho kapitálu v Banskej Bystrici môžu požiadať malí a strední podnikatelia, ktorí spĺňajú stanovené kritéria. Uvedieme si najhlavnejšie:

- sídlo na území banskobystrického, žilinského, prešovského alebo košického kraja,
- celkový ročný obrat do 40 miliónov eur,
- počet zamestnancov do 250,
- firma registrovaná na území SR ako akciová spoločnosť(a.s) alebo spoločnosť s ručením obmedzeným(s.r.o.).

Okrem vyššie spomenutých kritérií je požadovaná aj oblasť podnikania. Jedná sa o výrobné a obchodné služby, priemyselnú výrobu, cestovný ruch a pod. Teda, prostriedky z fondu môžu získať podnikatelia, ktorí pôsobia v oblasti dopravy, stavebnej činnosti, veľkoobchodu alebo v oblasti prevádzky reštauračných zariadení a hotelov.

Domnievame sa, že využitie tohto regionálneho fondu ako aj iných fondov je v Slovenskej Republike minimálne. Dôvodom je hlavne málo rozvinutý trh rizikového kapitálu v SR, ako aj nedostačujúci počet subjektov poskytujúci tento kapitál. Podnikatelia na Slovensku sú konzervatívni a majú obavy z vysoko rizikových investícií a práve preto uprednostňujú tradičné formy financovania.

3.2.4 Priemyselný park Banská Bystrica - Šalková

Priemyselné parky sa budujú kvôli zvyšovaniu zamestnanosti a zlepšeniu celkovej ekonomickej situácii v regiónoch už dlhé roky. Orientujú sa hlavne na podporu a rozvoj MSP. Z tohto budeme ďalej analyzovať podporné nástroje pre MSP v priemyselnom parku Banská Bystrica – Šalková.

Spoločnosť MBB bola založená v roku 2000 mestom Banská Bystrica a jej hlavnou úlohou bolo vybudovanie priemyselného tohto priemyselného parku a zabezpečenie príchodu investorov. Obyvatelia Banskej Bystrice dostali od vedenia MBB nových pracovných miest o čo sa mali postarať v roku 2011 prví investori, ktorými boli:

- MED-ART,
- Turancar,
- Burgmaier Precision Slovakia,
- MB Tech BB

Ľubomír Bobák (predseda predstavenstva MBB) uviedol, že tieto firmy v priemyselnom parku zamestnávajú viac ako 300 ľudí. Celková investícia vyjde zhruba na 8,5 mil. €, pričom by sa tu mohli vzniknúť pracovné príležitosti pre viac ako 2 000 ľudí.

O rok neskôr sa medzi investorov zaradila 5 firma - AS Trading. Firma so sídlom v Bratislave, ktorá sa zaoberá distribuovaním debniacich prvkov a lešenárskych systémov pre stavebníkov.

Z verejne dostupných zdrojov(<https://www.bystricoviny.sk>) vieme, že momentálne sú v parku už len 3 investori a to AS Trading, Burgmaier Precision Slovakia a MED-ART.

Tento park je prvou takouto výstavbou v Šalkovej. Aj napriek viacerým problémom, ktoré sprevádzali rozbehnutie parku, v súčasnosti má park dobrú dopravnú dostupnosť i

technickú infraštruktúru. Za chybu považujeme, že mesto Banská Bystrica sa rozhodlo budovanie tohto parku riešiť prostredníctvom mestskej spoločnosti MBB a.s., čo spôsobilo odseknutie využitia štátnej podpory. Dôkazom je tiež fakt, že táto spoločnosť bola zaťažená vysokým úverom, ktorý nedokázala riadne splácať. V priemyselnom parku v Šalkovej sa nachádza 27 priemyselných areálov, pričom iba 13 je obsadených. Tieto park v budúcnosti plánuje obsadiť ďalšími investormi. I napriek vyššie spomínaným faktom sa domnievame, že tento priemyselný park z veľkej časti splnil svoju úlohu a podarilo sa vďaka nemu zvýšiť zamestnanosť ľudí v regióne.

Priemyselný park Banská Bystrica - Šalková

Zdroj: <https://www.bystricoviny.sk/wp-content/uploads/2015/07/priemyselny-par-bb.jpg>

3.3 SWOT analýza

Čo je SWOT analýza ?

- základný nástroj, ktorý sa používa na vyhodnotenie nejakého stavu z viacerých hľadísk a to: z hľadiska silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození
 - načrtáva možné alternatívy ich budúceho vývoja poprípade aj riešenia
 - jej cieľom je posúdenie vnútorných predpokladov podniku/ produktu/ regiónu k uskutočneniu určitého podnikateľského zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované trhom.
 - Príklady faktorov, použiteľných v analýze SWOT na podnik, odvetvie, región, prostredie:
- S-strengths – silné stránky: **dostatok finančných zdrojov, originálne výrobné inovácie, skúsení a vzdelaní pracovníci**
 - W- weaknesses – slabé stránky: **zastaralé výrobné zariadenia, drahá pracovná sila, neznáma výrobná značka**
 - O-opportunities – príležitosti: **pokles intenzity súperenia, vznik nových skupín spotrebiteľov, zníženie prekážok pri vstupe do nového odvetvia**
 - T-threats – ohrozenia: **hospodárska recesia, rastúca vyjednávacía sila zákazníkov a dodávateľov, nepriaznivý vývoj menových kurzov**

SWOT ANALÝZA

Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/SWOT>

SWOT analýza Banskobystrického kraja

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Významné rezervy v dostupnosti pracovnej sily • Rozvinutá dopravná infraštruktúra v severozápadnej časti regiónu • Nízke náklady na podnikanie (nízka cena práce aj cien nehnuteľnosti) • Obyvateľstvo v centrách dosahuje vysokú vzdelanostnú úroveň 	<ul style="list-style-type: none"> • Veľké ekonomické a sociálne rozdiely v rámci regiónu • Dlhodobo vysoká miera nezamestnanosti • Dlhodobo nízka ekonomická výkonnosť • Chýbajúca cestná infraštruktúra najmä v juhovýchodnej časti regiónu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj cestovného ruchu – množstvo stredísk pre zimné športy, vysoká koncentrácia prírodných a kultúrnych pamiatok • Aktívna spolupráca zamestnávateľských organizácií a vzdelávacích inštitúcií pri zavádzaní duálneho vzdelávania 	<ul style="list-style-type: none"> • Mobilita pracovnej sily je veľmi nízka za čo môže slabá infraštruktúra • Migračný úbytok obyvateľstva • Zapojenie vysokého počtu nezamestnaných v regióne do trhu práce môže byť nákladné • Chýbajúca cestná infraštruktúra najmä v juhovýchodnej časti regiónu

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa: <https://www.enviroportal.sk/eia/dokument/232753>

3.4 Návrh na zlepšenie podmienok rozvoja podnikania v Banskobystrickom kraji

Nakoľko v Banskobystrickom kraji prevládajú veľké sociálne a ekonomické disparity v rámci regiónu, dobudovanie nadradenej cestnej infraštruktúry považujeme za jeden z kľúčových faktorov pre zlepšenie podnikania v tomto regióne. Tento kraj patrí medzi tie s najnižšou mierou podnikateľskej aktivity, čo dáva priestor tiež pre vybudovanie siete podnikateľských centier, ktoré sa budú špecializovať na zvýšenie podnikateľských zručností, podnikateľského vzdelania a budú poskytovať poradenstvo pre malé a stredné podniky v regióne. V tomto regióne sa nachádza veľké množstvo prírodných a kultúrnych pamiatok, ktoré lákajú turistov. Toto je príležitosť MSP angažovať sa v oblasti cestového ruchu, ktorá je momentálne len slabo využitá. To isté platí aj pre strediská zimných športov. Zamestnanie vysokého počtu UoZ, ktorí sú dlhodobo nezamestnaní, vidíme za problematické, nakoľko ich do vzdelanie, prípadne rekvalifikácia si vyžadujú nemalé finančné prostriedky.

ZÁVER

V porovnaní s minulosťou, keď v ekonomike dominovali veľké spoločnosti dnes môžeme konštatovať, že je to inak. Malé a stredné podniky predstavujú vysoký podiel v rámci celkového počtu podnikov, nielen u nás ale aj na celom svete. Ich význam je obrovský a sú neodmysliteľnou časťou národného hospodárstva. Ponúkajú veľké množstvo pracovných miest, nápadov a inovácii. Pružne vedia reagovať na potreby trhu a flexibilne sa vedia adaptovať na nové podmienky, zatiaľ čo u veľkých podnikov je toto častým problémom. Treba si ale taktiež uvedomiť, že malé a stredné podniky musia čeliť rozličným prekážkam, akými sú napríklad nedostatok skúsenosti, nedostatočná informovanosť, obmedzený prístup k finančným zdrojom a mnohé ďalšie. Preto treba tieto MSP stále aktívne podporovať, či už cez štátne ale medzinárodné inštitúcie.

Cieľ našej bakalárskej práce sme rozdelili na dve hlavné časti. Prvá časť je teoretická a tvoria ju prvé dve kapitoly. V prvej kapitole sme si zadefinovali základné pojmy a venovali sme sa vymedzeniu významu malých a stredných podnikov. V druhej kapitole sme sa venovali nástrojom na podporu rozvoja MSP. Tieto nástroje sme si rozdelili do dvoch hlavných skupín, ktoré sme si zanalyzovali a vysvetlili.

Druhú časť práce považujeme za nosnú a venuje sa jej tretia kapitola. V tejto kapitole sme si podrobne zanalyzovali nástroje na podporu MSP v Banskobystrickom samosprávnom kraji. Dôkladne sme sa venovali súčasnému stavu podnikateľského prostredia v tomto regióne a preskúmali sme viaceré inštitúcie, ktoré poskytujú pomoc malým a stredným podnikateľom v regióne. Na záver sme urobili SWOT analýzu celého Banskobystrického kraja, z ktorej vyplývajú jednoznačné výsledky a odporúčania.

Výsledky poukazujú na nedostatočný systém podpory a rozvoja MSP v Banskobystrickom kraji aj napriek existencií viacerých inštitúcií v tejto oblasti. Za pozitívne však môžeme hodnotiť to, že tieto inštitúcie sa nenachádzajú len v centre kraja, ale sú rozložené aj do ostatných obcí.

Systém podpory rozvoja MSP na Slovensku má v súčasnosti veľa nedostatkov a je pomerne komplikovaný. Ostáva nám len dúfať, že tento systém sa na Slovensku časom zlepší a využijú sa niektoré z riešení, ktoré sme spomínali ako napríklad: zníženie

administratívneho zaťaženia alebo uľahčenie prístupu ku kapitálovým zdrojom, zníženie daňových odvodov, zlepšenie legislatívy a ďalšie.

Na základe výsledkov popísaných v práci považujeme stanovený cieľ za splnení.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knihy:

1. CHODASOVÁ, A., BUJNOVÁ, D. 2008. Podnikanie v malých a stredných podnikoch. 2. vyd. Bratislava : Vydavateľstvo Ekonóm, 2008. 194 s. ISBN 978-80-225-2554-1.
2. GOZORA Vladimír, 2017 Krízový manažment podniku. Wolters Kluwer, 2017. 184 strán. ISBN 978-80755-2805-6.
3. LAWRENCE Summers, 1990, Understanding unemployment, August 1st 1990 by MIT Press (MA), 360 strán
4. STANĚK Peter, IVANOVÁ Paulína, Malé a stredné podniky, Wolters Kluwer, 2017
5. ŠÚBERTOVÁ, E. et al. 2011. Podnikanie v malých a stredných podnikoch : Prípadové štúdie a príklady. 1. vyd. Bratislava : Kartprint, 2011. 120 s. ISBN 978-80-88870-95-1.
6. TANCOŠOVÁ Judita, HUDÁKOVÁ Monika, ŠVECOVÁ Silvia, 2015, Ekonomia: 2. doplnené a prepracované vydanie, Wolters Kluwer, 2015. 348 strán. ISBN 978-80816-8294-0.
7. VLACHYNSKÝ, K. et al. 2009. Podnikové financie. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, spol. s.r.o., 2009. 524 s. ISBN 978-80-8078-258-0.
8. Zoltan J. ACS (Editor), Bo CARLSSON (Editor), Charlie KARLSSON (Editor), Entrepreneurship, Small and Medium-Sized Enterprises and the Macroeconomy, ISBN-10: 0521621054

Elektronické zdroje:

1. Lucia Horvátová, Elena Gregová, Dagmar Hrašková, ASPEKTY EFEKTÍVNEJ PODPORY MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV. 13.05.2018, <http://emi.mvso.cz/EMI/2012-02/07%20Horvatova/Horvatova.pdf>
2. Slovak Business Agency, 31.03.2019, <http://www.sbagency.sk/politika-statnej-podpory-msp>
3. SPRIEVODCA INICIATÍVAMI NA PODPORU MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV 2018 , 31.03.2019, https://www.npc.sk/media/uploads/files/Sprievodca_iniciat%C3%ADvami_2018.pdf
4. EuroEkonom, 31.03.2019, <https://www.euroekonom.sk/download2/diplomovka-teoria-ekonomia/Teoria-Diplomova-praca-Male-a-stredne-podniky.pdf>
5. Bystricoviny.sk [Webové noviny], <https://www.bystricoviny.sk/>